

Alþingi,
atvinnuveganefnd,

Sent með tölvupósti.

Reykjavík, 1. desember 2020.

Málsnr.: 201201-0091

Efni: Frumvarp til laga um fiskeldi (vannýttur lífmassi í fiskeldi), 265. mál.

Ísáð er til tölvubréfs frá nefndasviði Alþingis, dags. 18. nóvember 2020, þar sem óskað er eftir umsögn Landssambands veiðifélaga um ofangreint þingmál.

1. Almenn um frumvarpið

Með frumvarpinu er ekki lagt til að breytingar verði gerðar á því hvort gera þurfi umhverfismat áður en rekstrarleyfi er gefið út. Í greinargerð með frumvarpinu segir m.a.: „Þannig er ljóst að ákvörðun Skipulagsstofnunar um að framkvæmd sé ekki matsskyld eða álit stofnunarinnar um mat á umhverfisáhrifum framkvæmdar samkvæmt lögum um mat á umhverfisáhrifum þarf að liggja fyrir áður en sótt er um leyfi.“ Almennar reglur um umhverfismat eiga við. Áður en rekstrarleyfi er veitt þarf að liggja fyrir álit Skipulagsstofnunar um að framkvæmd sé ekki matsskyld eða álit um mat á umhverfisáhrifum.

Í almennum athugasemdum í greinargerð með frumvarpinu segir orðrétt: „Með frumvarpi þessu er mælt fyrir um heimild til að úthluta opinberlega vannýttum lífmassa sem verði forsenda umsóknar um nýtt eða endurskoðað rekstrarleyfi í firði eða á hafsvæði þar sem fiskeldi er þegar stundað.“

Fiskeldi fellur í flokk B samkvæmt lögum nr. 106/2000, um mat á umhverfisáhrifum. Skipulagsstofnun tekur ákvörðun um hvort framkvæmd er matsskyld eða ekki byggt á því hvort þær geti „haft í för með sér umtalsverð umhverfisáhrif vegna umfangs, eðlis eða staðsetningar“.

Landssamband veiðifélaga telur ákveðna hættu á því að Skipulagsstofnun meti það sem svo að nýtt umhverfismat vegna hins „vannýtta lífmassa“ sé óþarft.

Þá gerir frumvarpið ráð fyrir því að úthlutunin muni ganga til þeirra rekstraraðila sem eru með rekstrarleyfi í viðkomandi firði, sbr. eftirfarandi ummæli í almennum athugasemdum: „Þau tilvik sem frumvarpinu er ætlað að ná til varða svæði þar sem þegar eru til staðar rekstrarleyfi sem eru á hendi fárra fyrirtækja og að þátttaka í útboði mun takmarkast við þann fjölda.“ Í almennum athugasemdum í greinargerð með frumvarpinu er fjallað um „nýtt eða endurskoðað rekstrarleyfi“. Það má því gera ráð fyrir því að ætlunin sé að endurskoða rekstrarleyfi þeirra

sem stunda fiskeldi í firðinum með því að auka heimildina. Í fiskeldislögum er ekki fjallað um málsmeðferð við endurskoðun rekstrarleyfis. Slík umsókn hlýtur því að þurfa að fara í gegnum sömu málsmeðferð og beiðni um rekstrarleyfi og þ.a.l. nýtt umhverfismat eða ákvörðun um að framkvæmdin sé ekki háð umhverfismati. Það kemur hins vegar ekki skýrt fram.

2. Evrópuréttur bannar „salami-slicing“, sbr. túlkun Evrópudómstólsins.

Frumvarpið gerir ráð fyrir því heimilað verði að úthluta vannýttum lífmassa. Gæta verður að því að veruleg hættu er á því að farið verði á svig við reglur um umhverfismat í slíkum tilvikum, sbr. bæði lög um mat á umhverfisáhrifum og lög um umhverfismat áætlana. Þarna virðist eiga að leiða í lög uppskiptingu verkefna og þar með umhverfismats. Það sem er kallað „salami-slicing“ eða „project splitting“. Það er þegar verkefnum er skipt um þannig að hver hluti verður það lítill að hann nái ekki viðmiðunarmörkum um mat á umhverfisáhrifum en myndi ná ef allir verkhlutar væru teknir saman. Hugtakið á einnig við um það þegar verkefni er skipt upp, þó að hvern hluta þurfi að umhverfismetna, en með þeim áhrifum að þegar búið er að spilla umhverfi á viðkomandi svæði þá verða umhverfisáhrif seinni hluta verkefnisins minni því búið er að spilla umhverfinu í stað þess að meta umhverfisáhrifin í heild sinni. Þannig er hugsanlegt að þó hver verkhluti sé umhverfismetinn þá séu umhverfisáhrif hvers verkhluta ekki talin verulega neikvæð þó að umhverfisáhrif þeirra allra samanlagt væru verulega neikvæð. Slíka málsmeðferð hefur Evrópudómstóllinn dæmt ólögmeta, sbr. t.d. grundvallardóm dómstólsins um „salami-slicing“ í máli númer C-227/01 þar sem Evrópudómstóllinn segir m.a.:

If the argument of the Spanish Government were upheld, the effectiveness of Directive 85/337 could be seriously compromised, since the national authorities concerned would need only to split up a long-distance project into successive shorter sections in order to exclude from the requirements of the Directive both the project as a whole and the sections resulting from that division.

3. Úthlutun á vannýttum lífmassa samkvæmt ákvæðinu fari alltaf í umhverfismat.

Vegna framangreinds er nauðsynlegt að mælt verði fyrir um það að umhverfismat skuli fara fram í öllum tilvikum þar sem vannýttum lífmassa er úthlutað í samræmi við nýtt ákvæði frumvarpsins og að slíkt umhverfismat skuli taka til heildarrekstrarleyfis viðkomandi og annarra á viðkomandi svæði.

4. Beita á reglum um umhverfismat áætlana um burðarþolsmat

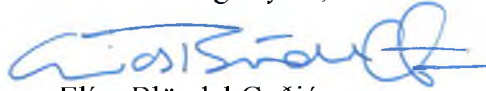
Í þessu samhengi er rétt að benda á að svo virðist sem hingað til hafi ekki verið framkvæmt umhverfismat áætlana, sbr. lög nr. 105/2006, á burðarþolsmötum Hafrannsóknarstofnunar, sbr. 6. gr. b. í lögum nr. 71/2008. Umhverfismat áætlana skal gert vegna þeirra skipulags- og framkvæmdaáætlana og breytinga á þeim sem marka stefnu er varðar leyfisveitingar til framkvæmda sem tilgreindar eru í lögum um mat á umhverfisáhrifum, nr. 106/2000. Þar með talið eru rekstrarleyfi vegna fiskeldis. Ljóst er að burðarþolsmat Hafrannsóknarstofnunar er áætlun í þessum skilningi því það markar stefnu um leyfisveitingar, þ.e.a.s. veitingu rekstrarleyfa til fiskeldis. Verði frumvarpið að lögum er verður mikilvægi burðarþolsmatsins sem áætlunar enn frekar undirstrikað því burðarþolsmatið verður ráðandi um það hvort heimilt

verði að úthluta viðbótarlífmassa með þeim sérstaka hætti sem frumvarpið gerir ráð fyrir. Þess vegna er rétt að við frumvarpið verði bætt svohljóðandi ákvæði:

„Við 6. gr. b. í l. nr. 71/2001 um fiskeldi bætist ný málsgrein sem hljóðar svo:

Haframsóknarstofnun skal láta vinna umhverfismat áætlunar vegna burðarþolsmats.“

Virðingarfyllst,

Elías Blöndal Guðjónsson,
framkvæmdastjóri.